

Biojätmete liigiti kogumine Tallinnas

Tallinna Strateegiakeskus
ringmajanduse osakond

Liina Kanarbik

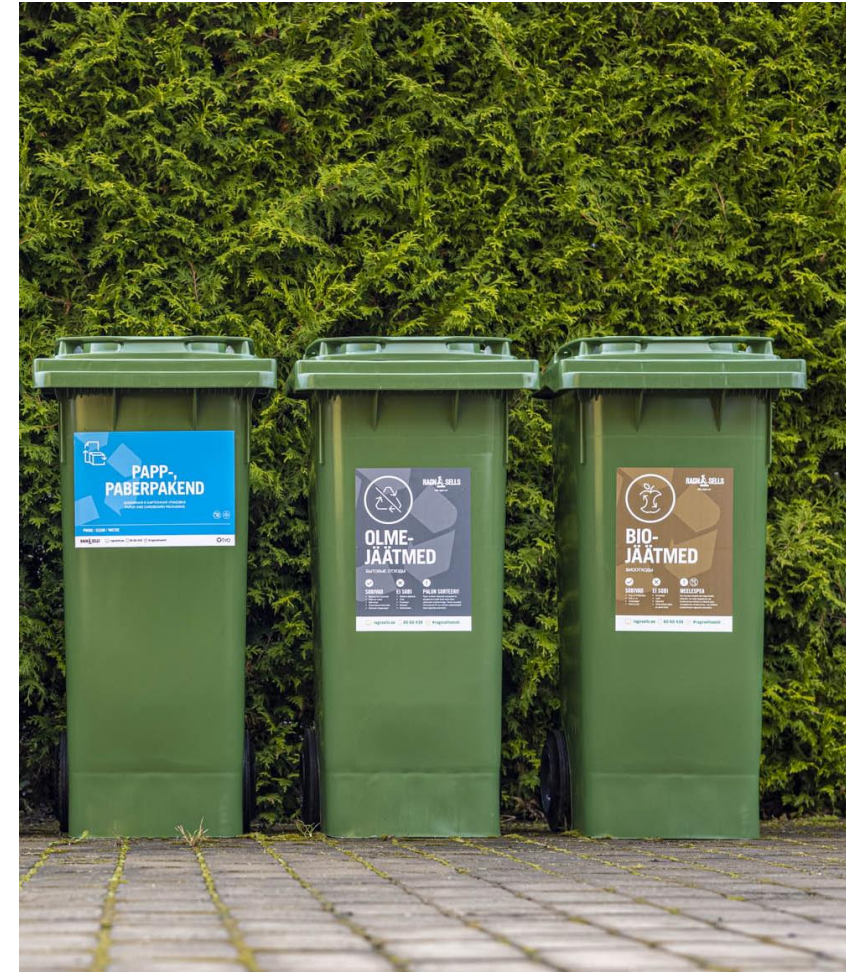
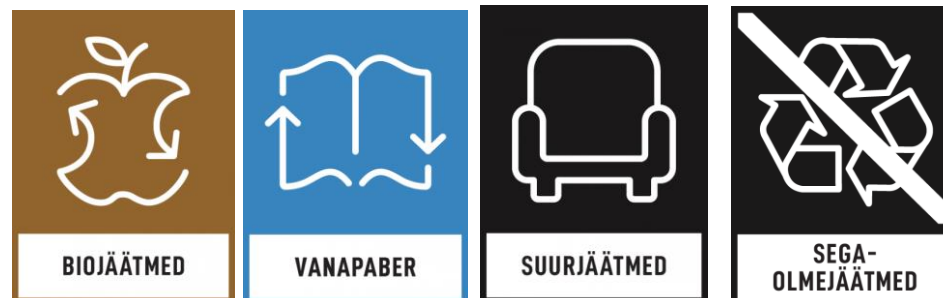
21.06.22

1. Biojätmete liigiti kogumise õiguslikud alused
2. Biojätmete liigiti kogumise kogused
3. Käimasolevad projektid
4. Edasised plaanid

Korraldatud jäätmevedu Tallinnas

Tallinnas kogutakse korraldatud jäätmeveo raames järgmisi jäätmeid:

- 1) **paber ja kartong** (mahuti kohustus kinnistutel, kus on vähemalt 5 korterit);
- 2) **biojätmed** (mahuti kohustus kinnistutel, kus on vähemalt 10 korterit, välja arvatud korraldatud jäätmeveo vanalinna piirkonnas);
- 3) **suurjätmed** (nt mööbel, madratsid jm);
- 4) **segaolmejätmed**.

Biojätmete liigiti kogumise õiguslik alus

Vastavalt keskkonnaministri 16.01.2007 määrusele nr 4 „Olmejätmete sortimise kord ning sorditud jätmete liigitamise alused“ tuleb muude olmejätmeliikide kõrval liigiti koguda ka **biolagunevaid köögi- ja sööklajäätmeid (jäätmekood 20 01 08)**.

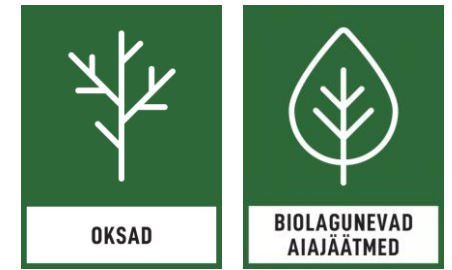
Kogumismahuti köögi- ja sööklajätmete jaoks peab olema:

- kõigis elamutes, kus on vähemalt 10 korterit (väljaarvatud korraldatud jäätmeveoga vanalinna piirkonnas).
- üksikelamu kinnistul ei pea olema biojätmete mahutit juhul, kui biolagunevad aia- ja haljastujätmed kogutakse liigiti ning **kompostitakse samal kinnistul**.
- Asutustes-ettevõtetes, kus biojätmeid tekib nädalas **enam kui 20 kg** või kui kinnistul tegutseb toitlustusettevõtte, sh restoran ja muu samalaadne toiduteenust pakkuv ettevõtja, **milles on vähemalt 25 istekohta või lasteaed, kool või haigla, milles on vähemalt 112 kohta**.

Biojätmete liigiti kogumise õiguslik alus

Vastavalt keskkonnaministri 16.01.2007 määruse nr 4 „Olmejätmete sortimise kord ning sorditud jätmete liigitamise alused“ kohaselt tuleb muude olmejätmeliikide kõrval liigiti koguda **biolagunevaid aia- ja haljastujätmeid (jäätmekood 20 02 01)**.

- Kui toidujätmeid ehk köögi- ja sööklajätmeid võib kohapeal kompostida üksnes kinnises kahjurite eest kaitstud kompostimisnõus, siis **aia- ja haljastujätmeid on lubatud kompostida lahtiselt aunades.**
- Aia- ja haljastujätmeid saavad elanikud ära anda **kõikides Tallinna jäätmejaamades.** Ühelt toojalt võetakse päevas tasuta vastu kuni 6 tk 100-liitrilist kotitait (kokku 0,6 m³).
- Linnaosavalitsused korraldavad elanikele **sügiseti/kevaditi tasuta lehekotivedusid.**
- Kalmistul tuleb avalikult kasutatavatesse mahutitesse **eraldi koguda biolagunevad aia- ja haljastujätmed** ning prügi.

Biojätmete liigiti kogumise kohustus

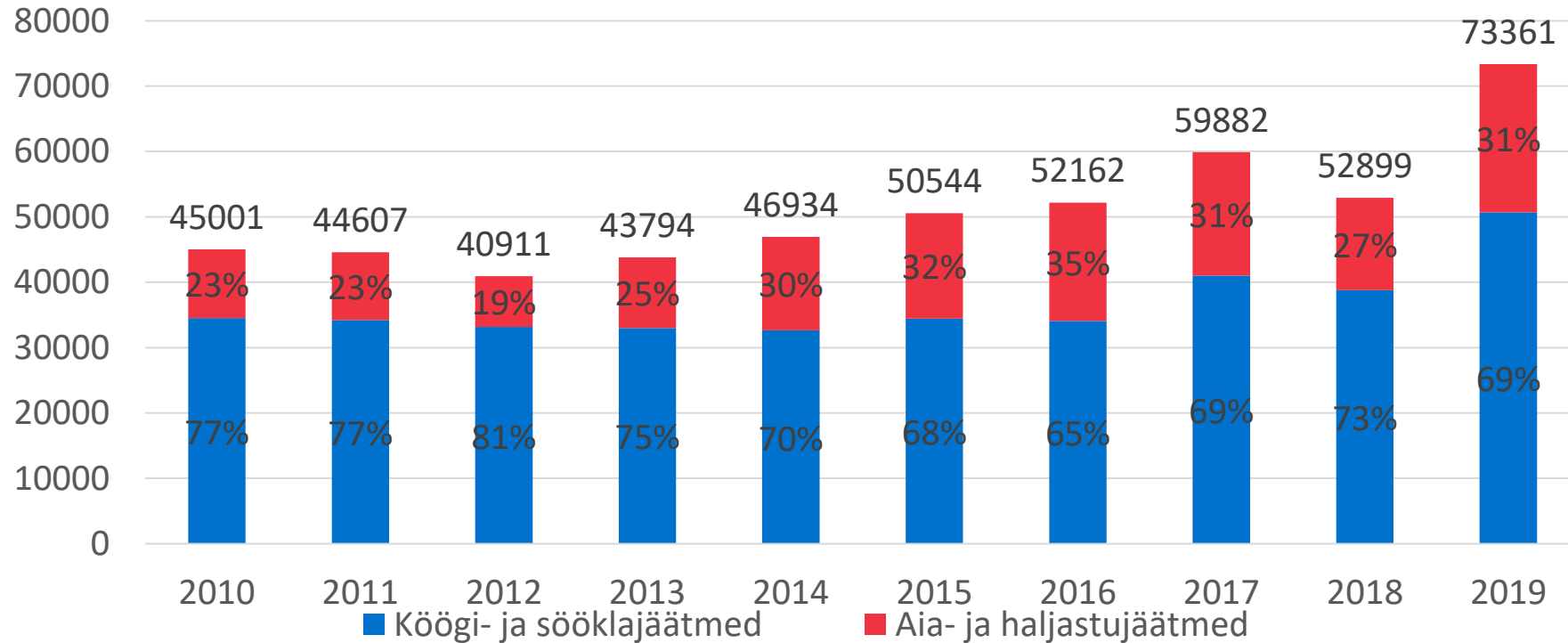
- Tallinn oli **esimene omavalitsus Eestis**, kes rakendas juba **2007. a** korraldatud jäätmeveo raames biojätmete liigiti kogumist.
- Biojätmete mahutite olemasolu kontrollivad nii Tallinna Strateegiakeskuse järelevalve peaspetsialist kui ka jäätmeveo ettevõtted.
- Kontrollide tulemused osutavad, et valdav osa jäätmevaldajaid, kellel on kohustus biojätmeid koguda, omavad biojätmete mahutit.

Biojätmete teke kokku, 2010–2019

Jätmeliik	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Köögi- ja sööklajätmed (t)	34517	34205	33179	33009	32630	34432	34087	41024	38793	50687
Aia- ja haljastujätmed (t)	10484	10402	7732	10785	14305	16112	18075	18858	14107	22674
Biojätmed kokku (t)	45001	44607	40911	43794	46934	50544	52162	59882	52899	73361
Liigiti kogutud biojätmete osakaal	35%	36%	37%	35%	41%	42%	43%	46%	46%	44%

Biojätmete teke (t), 2010–2019

Viimastel aastatel on biojätmetest ligikaudu 1/3 moodustanud aia- ja haljastujätmed ning ülejäänud biojätmete massi moodustavad köögi- ja sööklajajätmed.

Mis biojätmetest edasi saab?

- Valdav osa Tallinna linnas liigiti kogutud köögi- ja sööklajäätmed kompostitakse Tallinna linnale kuuluva AS TJT kompostimisväljakutel.
- TJT omab Eesti suurimat biojätmete kompostimise tehnoloogiat/käitist, mis võimaldab kompostida erinevaid biolagunevaid jäätmeid (kompostimisvõimsus 15 000–20 000 t/aastas).
 - sertifitseeritud komposti saab osta kohapealt ning ehitus- ja aianduspoodidest.
- Aia- ja haljastujäätmed kompostitakse Pärnamäe jäätmejaama kompostimisplatsil (keskmine võimsus 10 000 t/aastas).
 - sertifitseeritud komposti saab osta kohapealt.

Biojätmete liigiti kogumise tulemused

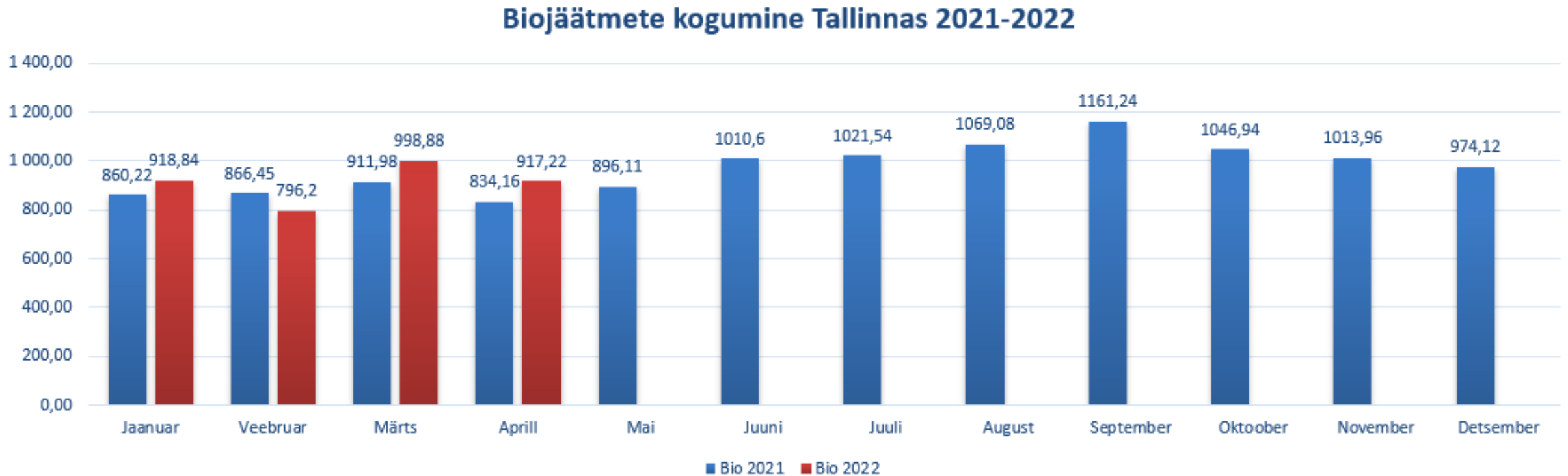
- ✓ **Liigiti kogutud biojätmed on üle 40% nende jäätmete tekkest.** See on suhteliselt hea tulemus, kui võtta arvesse seda, et võrdlemisi suur osa Tallinna jäätmevaldajatest ei ole kohustatud biojätmeid mahutiga üle andma.
- ✓ Vastavalt 2019. ja 2020. aasta SEI Tallinna üle-eestilisele jäätmete sortimisuuringule sisaldavad Tallinna linnas kogutud segaolmejätmed **keskmiselt 18,5% köögi- ja sööklajätmeid.**
- ✓ Võrreldes varasema sarnase sortimisuuringu tulemustega, on köögi- ja sööklajätmete osakaal Tallinna segaolmejätmetes **mõnevõrra vähenenud.**
- ✓ Siiski, ei ole viimase 10 aasta jooksul liigiti kogutud biojätmete hulk väga palju kasvanud.

Elanikele teavituskampaaniate tegemine

- 2021. aastal jagasid linnaosavalitsused korteriühistute kaudu linlastele tasuta 44 000 biojätmete kogumisnõud koos komposteeruva kottidega ning kogumisjuhistega.

➤ Kui vaadata biojätmete koguteket Tallinnas 2021. ja 2022. aastal tonnides, siis on näha positiivseid trende!

* 2022 veebruari kogused olid madalamad jäätmeveoprobleemide tõttu.

Biojätmete liigiti kogumise edendamine

- ✓ **Kommunikatsiooniplaan, mille keskmes on 2022. aastal biojätmed!**
- ✓ Projekti „Biojätmete liigiti kogumise ja kohtkompostimise edendamine Tallinna linnas“ raames on Tallinna Strateegiakeskusele eraldatud SA KIK poolt toetus **700 kodukompostri ja 1000 140L biojätmete mahuti** soetamiseks.
- ✓ Biojätmete kompostreid (omaosalus) ja mahuteid (tasuta) hakatakse kodanikele jagama esitatud taotluste alusel.
- ✓ Projekti kogumaksumus on 250 894,92 eurot, millest toetuse summa on 185 662,24 eurot ning omaosalus 65 232,68 eurot.
- ✓ Projekti kestvus 14.01.2022 - 07.09.2023.
- ✓ **Lisaks 4000 tk 80L biojätmete mahutit ja 20 000 tk biojätmete kogumisnõud.**

Biojätmete kogumise juhendmaterjal

toitlustus- ja majutusettevõttele

Biojätmete äravedu

- biojätmed on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ning need tuleb üle anda oma piirkonna jäätmevedajale (vt lisa-infot tagalehel);
- öues asuva biojätmete mahuti saab rentida jäätmevedajalt või soetada ise;
- eelista biojätmete jaoks pruuni jäätmemahuti;
- jäätmemahuti peab olema selgelt märgistatud (sh jäätmeliik, aadress ja jäätmekäitleja telefoninumber). Biojätmete kleebise saad oma piirkonna jäätmevedajalt.

Biojätmete kogumine

- öues asuva biojätmete mahuti voorderamiseks kasuta kompostitavat ja standardile vastavat (EN 13432) voorderuskotti, mis hoiab mahuti puhtana ja takistab jäätmetel talvel mahuti külge jäätmast;
- siseruumides võid biojätmeid kogumiseks koguda kas lahtiselt, voorderades kogumiseks paberiga (nt paberkott, majapidamispaper, pabermassist munarest) või standardile EN 13432 vastava kompostitava kogumiskotiga;
- tavaline kilekott biojätmete mahutisse ei sobi, sest kompostimisel see ei lagune. Kui kogud siseruumis biojätmeid kilekotti, siis kilekoti sisu tühenda öues biojätmete mahutisse ning määratud kilekott viska segaolmejäätmete mahutisse;
- NB! Pabersalvrätid ja pehme majapidamispaper sobivad biojätmete mahutisse!

Biojätmete mahutisse sobivad:

- + riknenud toit ja toidujäätmed;
- + riknenud puu- ja köögiviljad, nende koored;
- + liha- ja kalajätmed, kalaluud;
- + muna- ja päkkikoored;
- + pabermassist munarestid;
- + majapidamispaper ja pabersalvrätid;
- + kohvipaks, paberfiltrid;
- + lõkelilled, ilma potita maitsetaimed/toataimed;
- + muud toidujäätmed, mis pole nimetatud järgmises nimekirjas.

Biojätmete mahutisse ei sobi:

- ✗ tavalised kilekotid, toidupakendid;
- ✗ vedelad toidujääd, toiduõli;
- ✗ suured kondid;
- ✗ kiletatud või vahatatud pinnaga või kileaknaga paberkotid;
- ✗ küpsetuspaber, foolium;
- ✗ lille- ja salatipotid;
- ✗ suitsukonid;
- ✗ muud bioloogiliselt mittelagunevad materjalid.

Vedelate toidujääkide puhul toimi nii:

- kasuta söela või muud nõrutamisvahendit, et eemaldada toidujääd vedelikust;
- vala nõrutatud vedelik (nt kissell, piim, puljong) rasvapüüduriga varustatud kanalisatsiooni;
- hoolda rasvapüüdurit regulaarselt ning kaitle selle sisu nagu toiduõli.

Toiduõli puhul toimi nii:

- ülejääv toiduõli kogu eraldi kokku ja anna üle keskkonnakaitseluba omavale jäätmekäitlejale (nt aktsiaselts Epler & Lorenz ja Ragn-Sells AS);
- väikese koguse toiduõli tekkimisel võid selle kokku koguda majapidamispaperi/pabersalvrätikuga ning visata biojätmete hulka;
- NB! Toiduõli koht pole kanalisatsioonis, sest see tekitab ummistust!

Lisainfo:

www.tallinn.ee/korraldatud-jaatmevedu
www.tallinn.ee/keskkond/biojaatmed
<https://tjt.ee/jaatmevedu/teenused/>
www.keskkonnateenused.ee/kodukliendile/korraldatud-jaatmevedu

www.prugi.ee/portal/anklient-ja-asutus/
www.epler-lorenz.ee/jaatmete-kaitlemine
www.ragnsells.ee/service2b/ohitlike-jaatmete-kogumistahendused/
https://kotkas.envir.ee/permits/public_index

Komposti jagamise kampaania

- 18. aprill - 31. mai 2022 - kampaania tasuta Pärnamäe komposti jagamiseks.
- Päevas jagati tasuta komposti korraga kuni 15 m³ ühe kliendi kohta.
- Kampaaniaperioodi välisel ajal 1 m³ komposti 14,40€ (sh km).
- TJT: Komposti müüakse lahtiselt hinnaga 4,8 €/t (sh km) ning Big-Bag kotis 1 m³ hinnaga 24 €/kott (sh km).

SIHTASUTUS
TAASKASUTATAVATE MATERJALIDE
SERTIFITSEERIMISKESKUS

TOOTE SERTIFIKAAT
Nr. 9

Tootja
Tallinna Jäätmekeskus
Registrikood: 75038486
Aadress: Paljassaare põik 5, Tallinn Harjumaa 10313

täidab biolagunevatest jäätmetest komposti tootmisel
Keskkonnaministri 8. aprilli 2013. a määrusega nr 7
„Biolagunevatest jäätmetest komposti tootmise nõuded“
sätestatud nõudeid.

Toodetud komposti ohutus- ja kvaliteedinäitajad on Keskkonnaministri
8. aprilli 2013. a määruse nr 7 „Biolagunevatest jäätmetest komposti
tootmise nõuded“ Lisas 2 toodud komposti ohutus- ja kvaliteedinäitajate
piirväärtuste piires.

Sertifikaat hakkab kehtima 13.08.2020.a. ja kehtib kuni ei ole oluliselt
muudetud komposti tootmisprotsessi ja kontrollmõõtmiste tulemusel ei
ilmne probleeme komposti ohutus- ja kvaliteedinõuete täitmisel, kuid mitte
kauem kui 12.08.2023.a.

Sertifikaat väljastati 13.08.2020.a.

A. Pohlak
Allan Pohlak
Juhataja

**KVALITEETNE
KOMPOST**

SA Taaskasutatavate Materjalide Sertifitseerimiskeskus
Peterburi tee 46, Tallinn 11415
Reg.nr 90013124

Pilootprojekt „Biojätmete kohtkompostimine“

- sept 2021 – sept 2022
- koostöös ettevõttega NutriLoop
- **Projekti eesmärgiks on propageerida aia- ja haljastujätmete ning toidu- ja köögijätmete kohtkompostimist ning sealhulgas katsetada, millised kompostid selleks meie kliimas kõige mõistlikumad on.**
- Selleks katsetame kuute erinevat kompostit, mis erinevad üksteisest näiteks **nii suuruse kui ka soojusisolatsiooni olemasolu poolest.**
- Kompostid läksid proovimiseks erinevatele sihtrühmadele **üksikelanutest 2-9 korteriga elamute ja lasteaedadeni välja.**
- Aasta jooksul jälgime erinevates kompostrites biojätmete lagunemise protsessi, näiteks mõõtes **komposti temperatuuri** komposteerumise aktiivsuse hindamiseks.

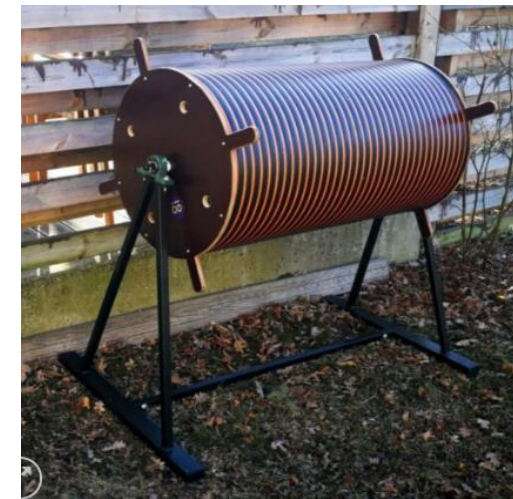

Kiirkomposter HotBin 200L
soojustusega

Kiirkomposter Biolan Eco 220L
soojustusega

Trummelkomposter 200L
soojustuseta

Compogreen 380L
soojustuseta

Trummelkomposter 340L
soojustuseta

Compothermo 340L
soojustuskihiga

Edasised plaanid

Põhirõhk biojätmete liigiti kogumise suurendamisele ja kogumise kvaliteedi parandamisele.

- **1.aprill 2023** - biojätmete kogumismahuti kohustuslik kinnistutel, millel vähemalt **3 korterit**.
- Era- ja paarismaja, ridaelamu ja 2 korteriga elamu omanikud saavad valida, kas **komposter või mahuti**.
- Jätkatakse **jätmejaamades** aia- ja haljastujätmete vastuvõttu.
- Korraldatakse **sügiseti ja kevaditi** aia- ja haljastujätmete kogumiskampaniaid.
- Pidev **teavitustöö** erinevatele sihtrühmadele.
- Biojätmete kogumisnõude, mahutite ja kompostrite **jagamine**.
- Tugevdada **järelevalvet** kogumismahutite ja nõuetekohase kodukompostimise olemasolu ning kasutamise üle, samuti mahuti sisu kohta.
- Kehtestada nõue, et **linnahaljastuses** tuleb kasutada biojätmetest toodetud komposti.
- Sisse viia keskne biojätmete tekkekoguse ja käitlemise **arvestamise kord**.

Täna tähelepanu eest!

